

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Versijnt maandelijks, behalve in augustus.
Samengesteld door de Stichting voor Econo-
misch Onderzoek der Universiteit van Am-
sterdam*

A. ACCOUNTANCY

I. ALGEMEEN

Congresnummer

Het januari/februari nummer van het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde is gewijd aan het Negende Internationale Accountantscongres, dat begin september 1967 in Parijs werd gehouden. Bijdragen zijn geleverd door:

P. C. Breek: Administratieve vraagstukken eigen aan internationale maatschappijen.

Prof. A. B. Frielink: The adaption of auditing to new techniques.

J. W. van Belkum: De ontwikkeling van de administratie als gevolg van de automatisering.

Dr. C. A. Buningh: The function of accounting in selecting investment projects.

A. van Dongen: Activiteiten van accountants in Nederland ten behoeve van de centrale overheid.

Drs. F. Graafstal: Harmonisation of accounting principles and the concept of profit.

A. van Heerden: Het gebruik van mathematische steekproeven in de accountantscontrole.

Drs. K. Kruisbrink: Vaktechnische eisen te stellen aan vorm en inhoud van de accountantsverklaring.

Drs. A. J. Merckx: The adaption of control methods to an automated accounting system.

Drs. W. Schattinga: Accountancy-vraagstukken specifiek voor internationale concerns.

Drs. J. W. Schoonderbeek: De administratie als hulpmiddel voor beoordeling van de produktiviteit in de administratie en commerciële functies.

A I *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, januari/februari 1968*
E 70

III. LEER VAN DE ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE

Accounting problems peculiar to multinational business

St. Elmo V. Smith, F. C. A. — Het probleem dat de schrijver aanroert, is het bestaan van niet-uniforme boekhoudkundige principes, methoden en gewoonten in verschillende landen.

Dit speelt vooral een rol bij bedrijven die filialen of dochterondernemingen in het buitenland bezitten. Deze ondervinden moeilijkheden bij de communicatie en verslaglegging, de wettelijke bepalingen en belastingzaken. Daarnaast ontstaan ook problemen door de waardering van de balanscomponenten tegen de valuta van het land van vestiging (bv. door devaluaties). De verliezen die kunnen ontstaan door het omzetten in de geldeenheid die de moedermaatschappij aanhoudt, dienen natuurlijk zo klein mogelijk te worden gehouden. Een mogelijkheid hiertoe wordt geopend door gebruik te maken van de kapitaalmarkt ter plaatse waar de dochteronderneming zich gevestigd heeft.

De schrijver acht de tendens die in Noord-Amerika bestaat tot een uniformere aanpak niet zo zinvol. Naar zijn mening zal, indien men tot een uniforme regeling wil komen, dit vele jaren duren en bovendien veel weerstand ondervinden doordat de meeste accountants en andere financiële experts de methoden, toegepast in eigen land, superieur achten ten opzichte van die der andere landen.

Een begin van beter begrip voor elkaars methoden en moeilijkheden zou kunnen ontstaan door intensieve uitwisseling van gegevens.

A III - 2
E 741.1

The Canadian Chartered Accountant, december 1967

The international harmonisation of auditing standards and procedures

Ross, H. I. — Van de door 14 landen gemaakte rapporten betreffende het harmoniseren van accountantsverslagen, worden in dit artikel de belangrijkste conclusies uitgewerkt. Hierbij wordt gewezen op het belang van en de moeilijkheden verbonden aan het tot stand komen van internationaal met vertrouwen geaccepteerde verslagen. Hoe groter de afstand tussen de onderneming enerzijds en beleggers en schuldeisers anderzijds, des te afhankelijker zijn laatstgenoemden van een accountantsverslag.

Een belangrijk probleem is in hoeverre de omvang van het door het verslag bestreken terrein moet worden aangegeven. In sommige landen wordt dit geheel verzuimd omdat men meent dat de enige werkelijke informatie die een accountant kan geven alleen een goed- of afkeuring is.

Vervolgens behandelt de schrijver het onderscheid tussen de boekhouding en de accountantsverslaggeving. De eerste is creatief en onder directe controle van de leiding en de laatste heeft een kritische functie onafhankelijk van de leiding. Het belang van de standaardisatie van verslagen moet worden afgewogen tegen de gevaren van een oppervlakkige uniformiteit in de regels.

Om tot een overeenstemming tussen de landen te komen moeten verschillende hindernissen overwonnen worden, zoals de juridische aspecten, de taalbarrière en de verschillen in opleiding. Het effectief gebruik van de overeengekomen methode is eveneens een groot probleem. Tot slot wijst de schrijver op de moeilijkheden welke zich voor de accountant voordoen bij buitenlandse dochterondernemingen en op het belang dat de wetgever een zekere vrijheid toelaat wat betreft het werkterrein van de accountant.

A III - 2
E 741.23

Canadian Chartered Accountant, november 1967

Choosing that first computer

Reynolds, P. D. — In een tijd, waarin men aan de publiciteit zou denken dat iedere onderneming een computer heeft, of er juist een besteld heeft, maar de grote meerderheid der bedrijven er nog aan moet beginnen, laat de auteur zijn licht schijnen over de moeilijkheden, die bij de keuze en aanschaf van de computer vaak voorkomen. De eerste stap tot de aanschaffing, vaak om een onbelangrijke aanleiding genomen, heeft dikwijls tot gevolg, dat de beslissing komt te liggen bij de boekhoudkundige, omdat hij reeds met ponskaarten ervaring heeft. Deze man zal trachten zijn kennis op het gebied van computers te vergroten, daarin al spoedig tegemoetgekomen door vertegenwoordigers, die lucht hebben gekregen van zijn nieuwe interesse. Het duurt niet lang of zijn hoofd loopt om van alle toepassingsmogelijkheden die onder zijn aandacht zijn gebracht. Als dat nog niet eerder is gebeurd moet nu een doelstelling worden geformuleerd: wil men zo snel mogelijk of wil men zo voordelig mogelijk van een computer gebruik maken? De eerste keuze is de eenvoudigste, de tweede opent twee wegen: kostenverlaging of opbrengstenverhoging. Op korte termijn is van kostenverlaging niet veel te verwachten. Nu resteren er nog drie beslissingen: 1. welke toepassingen? 2. in welke volgorde? en 3. wat voor computer? Deze drie vragen hangen nauw samen.

Een belangrijk punt van aandacht vormt ook de verkrijging van de benodigde software. Vaak ontbreken enkele onmisbare schakels waardoor allerlei toepassingen onmogelijk zijn.

De auteur geeft een viertal vragen, die men bij een demonstratie aan de verkoper zou moeten stellen om te voorkomen dat men verkeerde ideeën krijgt of om bepaalde onduidelijkheden weg te nemen. Aandachtig en kritisch luisteren naar de antwoorden kan hierbij uitermate verhelderend zijn. Op deze wijze kunnen ernstige teleurstellingen bij de aanschaffing van de computer worden voorkomen.

A III - 3
E 738.4

Accountancy, januari 1968

Voorraadadministratie in de detailhandel

Beekman, E. — In zijn inleiding schetst de schrijver de ontwikkeling van de voorraadadministratie in de detailhandel en tekent hierbij aan het achterblijven van de artikels-gewijze administratie. In de laatste decennia krijgt zij echter toenemende betekenis voor het commerciële beleid in twee opzichten: het totale voorraadbeheer in waarde en het gedetailleerde voorraadbeheer per artikel. In het kader van de invoering van elektronische informatieverwerking in de voorraadadministratie bespreekt Beekman de toepassing van de limietcontrole en de technische mogelijkheden bij splitsing van de omzet. In dit verband noemt hij invoer van gegevens via het kasregister, d.m.v. ponsetiketten of het laten lezen van etiketten door optische, magnetische of mechanische invoerstations. Tenslotte

volgen nog enkele kanttekeningen, waarbij hij vooral aandacht besteedt aan de problematiek rond de codering.

In het tweede gedeelte van zijn artikel komen de E.D.P.-toepassingen in het individuele artikelbeheer bij de detailhandel ter sprake. Schrijver maakt onderscheid tussen toepassing in de levensmiddelensector en de niet-levensmiddelenbranche; hij geeft vervolgens een korte toelichting bij de diverse oplossingen van de invoerverzorging van de bestelgegevens en de verwerking van deze gegevens. Centraal staat hier het nabestelsysteem. Ter afsluiting bespreekt Beekman de inhoud van de term „total systems” en haar betekenis voor het winkelbedrijf.

A III - 3
E 732

Informatie, januari 1968

Unternehmerische Entscheidungen und elektronische Datenverarbeitung

Meier, Prof. Dr. A. — De probleemstelling in dit artikel houdt in of, en zo ja, in welke mate E.D.P. ten dienste kan staan aan de besluitvorming in de onderneming. Meier geeft eerst een uiteenzetting over de inhoud van het begrip besluitvorming in de onderneming en in aansluiting daarop volgt een overzicht van de verschillende sectoren in de onderneming, waarop de besluitvorming betrekking heeft. In enkele woorden schetst hij dan zich feitelijk voordoende situaties in de praktijk, waarbij beslissingen moeten worden genomen en onderzoekt vervolgens hoe men de ondernemer de hiertoe nodige informatie kan verschaffen, niet alleen betreffende de feitelijke situatie maar ook aangaande allerlei daarin denkbare veranderingen.

Hierna stelt Meier de vraag, hoe de verkregen inlichtingen kunnen worden vastgelegd en hij bespreekt in dit verband de capaciteit van ponskaart en data processing equipment. In zijn conclusie stelt Meier, dat E.D.P.-installaties - soms met en soms zonder hulp van de wiskundige - geschikt kunnen worden gemaakt voor de besluitvorming en deze zullen verlichten. Uiteindelijk hangt de kwaliteit van de beslissing echter niet af van de capaciteit van de installatie, noch van de wiskunde, maar wel van de gespecialiseerde kennis en de aard van de veronderstellingen, die er aan ten grondslag liggen.

A III - 3
E 731

Management International Review, no. 6, Volume 7, 1967

Flow Charting: The Modern Method of Evaluating Internal Control and Procedures

Kirchheimer, H. W. — Stroomdiagrammen zijn niets nieuws, doch zouden, volgens de auteur met voordelen ten opzichte van bestaande systemen, ook kunnen worden toegepast op het gebied van de interne controle.

De nu toegepaste methode van schriftelijke verslaglegging, heeft als nadelen dat velen zich niet goed op schrift kunnen uitdrukken en de mogelijk verkeerde interpretatie van het verslag door de gebruiker ervan. De andere, nu gebruikte methode werkt met vragenlijsten, welke gemakkelijk een vertekening van de werkelijke situatie kunnen geven.

Door de schrijver wordt voorgesteld, om voor de administratieve organisatie ook gebruik te gaan maken van stroomdiagrammen. Dit houdt in, het door middel van gestandaardiseerde symbolen of tekeningen weergeven van procedures in een onderneming. Eén tekening is vaak equivalent aan 100 woorden. Daarbij komt dat stroomdiagrammen niet moeilijk in een bestaand systeem zijn te passen of te tijdrovend zouden zijn. Hoogstens ondervindt men bij toepassing ervan, de natuurlijke weerstand inherent aan de invoering van iets nieuws.

Enkele voordelen van toepassing van stroomdiagrammen voor de interne controle zijn: zij vergemakkelijkt wijzigingen in de planning, bevordert de eenvoudigheid tussen de componenten van een geheel, kan dienst doen als taakomschrijving, bevordert de bestudering van de efficiency van de documentenstroom en geeft mogelijkheden tot evaluatie voor interne controles.

A III - 4
E 722.5

The Internal Auditor; herfst 1967

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Financial and Accounting Problems Peculiar to International Business

Harding, S. R. — De schrijver geeft een overzicht van de problemen, die in het bijzonder ontstaan bij ondernemingen met bijkantoren en/of dochters in het buitenland.

Hij noemt veertien financieel-economische vraagstukken, die goeddeels voor iedere onderneming van belang zijn maar die hier worden beschouwd met het oog op de specifieke

situatie van internationaal georiënteerde bedrijven. Enkele besproken problemen zijn:

1. De verhouding tussen hoofdkantoor en buitenlandse vestiging terzake van de delegatie van bevoegdheden.
2. Het gevaar van nationalisaties: onteigeningen zonder compensatie.
3. Vertekeningen in het beeld tengevolge van inflatie en/of devaluatie.
4. Interne controle en beheer; de schrijver beveelt een mobiel team van experts aan.
5. De financiële organisatie:
een concentratie van de beste krachten met buitenlandse ervaring in het hoofdkantoor is aan te bevelen.
6. Uitzending van personeel naar buitenlandse vestigingen.
7. Consolidatie van rekeningen.

De schrijver komt tot de conclusie dat de verschillen in boekhoudkundige bewerking, presentatie en berichtgeving, vooral voor zover bestaand tussen de V.S. (+ Canada) en het Verenigd Koninkrijk, nodig aan een onderzoek onderworpen dienen te worden.

Het verkleinen van deze verschillen zal een grote opgave zijn als men mede rekening wil houden met de bestaande methoden in Europa, Zuid-Amerika en Japan.

A IV - 1
E 731.0

The Accountant, 13 januari 1968

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Het overlaten van winst aan een verlies-n.v.

Giele, Mr. J. F. M. — —Zij, die pogen verliescompensatie van een n.v. te benutten lopen het gevaar dat de fiscus kan aantonen dat winst door een n.v. aan een verlies-n.v. is overgelaten, met de fiscale gevolgen van dien.

Bij het beoordelen van situaties m.b.t. de handel in aandelen van verlies-n.v.'s kan men zijn uitgangspunt zeer verschillend kiezen. Onder meer kan men uitgaan van principiële elementen welke men in de argumenten van de fiscus ontwaart. Anderzijds kan men zich op het standpunt stellen van de neutraliteit die moet bestaan ten aanzien van de persoonlijke ondernemer en de onderneming welke in n.v. vorm wordt gedreven.

Overigens stelt de schrijver dat de bezwaren tegen handel in verlies-n.v.'s zo groot zijn, dat het hem zelfs verwondert dat de kwestie van de verlies-n.v. kon ontstaan. Het heeft de reputatie van de Nederlandse belastingpraktijk geen goed gedaan. Hij is bang dat Van Apeldoorn alle fiscalisten zal willen indelen bij de „Begriffsjuristen”. Hij waarschuwt dat wanneer de technische vaardigheid van overheersende betekenis wordt, dit belastingontduiking in de hand zal werken.

Aan de hand van een gecombineerde weergave van een geval waarbij de fiscus won en een ander geval waarbij de belanghebbende als overwinnaar uit de strijd trad, uit de schrijver zijn twijfel of de situaties waar het in deze gevallen om ging het grote verschil in uitspraak rechtvaardigen.

Ba IV - 7
E 332.421.2

Weekblad voor fiscaal recht, 4 januari 1968

De accountant en de Belasting Toegevoegde Waarde

Beekman, E. — In het eerste gedeelte van zijn hier weergegeven inleiding voor collegae bespreekt de schrijver de in de wet BTW opgenomen bepalingen. Het stelsel van de BTW berust op een heel eenvoudig principe. Men betaalt 12% over zijn omzet en mag in aftrek brengen de O.B. over alles wat men ingekocht heeft aan goederen en diensten. Het verschil is dan de belasting toegevoegde waarde die men moet afdragen. Het is bijzonder urgent dat de belemmeringen door de verschillende wetgevingen binnen de E.E.G. op het gebied van de omzetbelasting uit de weg worden geruimd. Dit moet in twee fasen gebeuren.

In de eerste fase zal het stelsel geharmoniseerd worden, waarbij onze autonomie wordt beperkt. In de tweede fase zal men bewerkstelligen, dat de tarieven gelijk getrokken worden. Op het ogenblik verschillen deze tarieven belangrijk. Wanneer straks het doel van de E.E.G. bereikt zal zijn, namelijk dat de goederen vrij van land tot land kunnen worden vervoerd en er geen heffingen aan de grenzen meer plaatsvinden, zal de heffing plaatsvinden in het land van oorsprong, terwijl nu de heffing plaatsvindt in het land van consumptie.

In het tweede gedeelte van de inleiding gaat de schrijver in op de financiële, economische en administratieve consequenties van deze wet. In het algemeen kan men zeggen, dat de verkoopadministratie niet zoveel ingewikkelder zal worden. De grootste moeilijkheden zullen komen te liggen in de detailhandel, die tot nu toe helemaal geen verkoopadministratie behoefde te voeren voor de belasting en die dit nu wel moet doen en bovendien een splitsing zal moeten maken naar met 4% en met 12% belaste goederen. Het belangrijkste stuk van de BTW vindt de schrijver de waardebepaling. Met het invoeren van de BTW daalt de vervangingswaarde van de goederen en diensten over de gehele linie. Terwijl tot dusver in de prijzen van goederen en diensten de omzetbelasting begrepen was, wordt zij er nu van afgezonderd. Er zit geen omzetbelastingelement meer in de prijzen. De omzetbelasting wordt volkomen apart geregistreerd. De waarde die men in de administratie gaat registreren zal een netto waarde zijn en die zal lager zijn dan de waarde, die tot dusver geregistreerd werd. De schrijver bespreekt nog in het kort enkele aspecten in betrekking tot het N.I.v.R.A. en de accountant. Voor het N.I.v.R.A. in de eerste plaats de voorlichting aan de leden, waarmede reeds een begin is gemaakt. In de tweede plaats contact met de Overheid, met name voor het eigen bedrijf van de leden. Het derde punt, dat voor het Instituut van belang is, is het aanpassen van de accountantsopleiding aan de gewijzigde wetgeving. De schrijver wijst er voorts op, dat de accountant behalve in zijn eigen beroep, stellig ook in zijn controlerende functie met de BTW heeft te maken. De accountant zal moeten nagaan, of de facturen die de ondernemer ontvangen heeft aan de wettelijke eisen voldoet. Het artikel wordt besloten met een verslag van de discussies in de vergaderingen te Scheveningen en Apeldoorn.

Ba IV - 7
E 332.421.12

De Accountant, december 1967

Wijziging van de drukverhouding tussen de omzetbelasting en de inkomstenbelasting

Moor, Mr. A. E. de — In dit artikel worden enkele kanttekeningen geplaatst bij Hoofdstuk VII van de Memorie van Toelichting bij het ontwerp van de Wet op de Omzetbelasting 1968, waarin de regering het voornemen kenbaar maakt na invoering van de BTW de drukverhouding tussen de omzetbelasting en de inkomstenbelasting te wijzigen. De schrijver geeft eerst een karakteristiek van de Inkomstenbelasting, de Omzetbelasting, de Uitgavenbelasting naar de ideeën van Stevers en die naar de ideeën van Brüll. Van de 4 genoemde heffingen wordt de invloed nagegaan op de investerings- en spaarneiging, de inspanningsneiging, de neiging tot kostenbesparing (franjekosten), de psychologische werking (de merkbaarheid van de belasting), de conjunctuurpolitiek en het sociaal draagkrachtbeginsel. Schrijver concludeert dat heffing naar draagkracht progressie noodzakelijk maakt. Hieraan zijn echter grenzen gesteld. Alleen al daarom is een verschuiving van inkomsten naar omzetbelasting gerechtvaardigd. De uitgavenbelasting volgens Stevers lijkt economisch gunstiger te werken dan de inkomstenbelasting. Brüll's voorstel lijkt technisch moeilijk uitvoerbaar.

Voorts wordt aandacht besteed aan de gewenste drukverschuiving in het kader van de gemeenschappelijke markt en aan de eventuele omvang van de verschuiving.

Ba IV - 7
E 332.420

Weekblad voor fiscaal recht, 14 december 1967

Tax en Tijd

Visser, Tj. S. — De schrijver verdiept zich in het probleem of een cijns op het inkomen, het inkomen mag treffen zodra het er is of pas als het voor vertering wordt aangewend.

Na een korte beschrijving van J. S. Mill's levensgeschiedenis haakt hij in op Mill's idee dat inkomen slechts getroffen mag worden op het moment van verteren: „inkomen genieten = inkomen verteren”. De stelling van Mill dat inkomen belasten bij het ontstaan en belasten van de interest uit het bespaarde een dubbelheffing betekent, weerlegt de schrijver. De fout in deze redenering schuilt in een verkeerd gebruik van een juiste rekenregel. Mill's verdediging, dat inkomenspanningen die men niet verteert onder de arme lieden als loon worden verdeeld, spreekt wel aan.

Onze wet I.B. 1964 gaat, behoudens enkele uitzonderingen, er vanuit dat inkomen wordt belast zodra het er is.

De schrijver stelt tenslotte de vraag in hoeverre hierin een verandering zou kunnen worden gebracht. Als mogelijke oplossingen noemt hij o.a. het reduceren van de inkomstenbelasting met gelijktijdige verzwarening van de verbruiksbelasting of een tax op het jaartotaal der bestedingen met een progressief tarief.

Ba IV - 7
E 332.421.1

Weekblad voor fiscaal recht, 11 januari 1968

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Een operationele methode voor het bepalen van de optimale financiële structuur

de Jong, S. E. — Het vraagstuk van de optimale financiering wordt door de schrijver benaderd met behulp van lineaire programmering. Als regel wordt het vraagstuk gesteld aan de hand van een gegeven vermogensbehoefte; deze behoefte wordt echter mede bepaald door de investeringsbeslissingen, die ten dele weer afhangen van de financiering. Ook de schrijver gaat uit van een gegeven vermogensbehoefte, maar door het vraagstuk te formuleren in parametervorm is het mogelijk voor verschillende waarden van dit gegeven oplossingen te verschaffen, zodat hiermee reeds bij de investeringsplanning rekening kan worden gehouden.

In het model worden door variabelen X_j en P_j de soorten vermogen resp. de prijzen daarvan onderscheiden, $\sum X_j$ is de gegeven vermogensbehoefte, terwijl voorts $X_j \geq 0$. Het vraagstuk is gesteld als een eenstaps beslissingsprobleem voor een gegeven aantal opvolgende tijdeenheden, waarbij het minimum van een kostenfunctie moet worden bepaald. Na het invoegen van een nieuwe randvoorwaarde betreffende het aandelenvermogen toont de schrijver met behulp van een getallenvoorbeeld aan dat op deze wijze een betere oplossing kan worden verkregen dan met behulp van de theorie van het kapitaaloptimum mogelijk is.

Ba V - 2
E 321; E 641.231.11

Maandblad voor accountancy en bedrijfshuishoudkunde, maart 1968

Wijziging in de effectennotering aan Westduitse beurzen

Haccoû, Prof. Dr. J. F. — In West-Duitsland zullen alle aandelen uiterlijk per 30 juni 1969 in eensgevend geld genoteerd worden; of reeds vóór deze datum als de beursbesturen hierover overeenstemming bereiken. Er zal dan dus een prijs en geen koers meer worden genoteerd. Een vermoedelijk gevolg hiervan zal zijn, dat ieder aandeel een nominale waarde van DM 50,— (de minimumwaarde) gaat krijgen, teneinde te voorkomen dat een aandeel, door een te hoge absolute prijs, tegenover andere aandelen in het nadeel zal komen.

De schrijver wijst erop dat, indien deze maatregel een stap in de richting van het aandeel zonder nominale waarde zou zijn, deze aandelenvorm in de U.S.A. gelukkig weer tot het verleden behoort. Het mag dan waar zijn dat het via aandelen verkregen vermogen procentueel een steeds geringer deel van het eigen vermogen uitmaakt en dat de uitgekeerde winst slechts een gedeelte van de gemaakte winst betreft. Dit vormt nog geen argument de nominale waarde als uitgangspunt te verlaten, integendeel, het vraagt om bezinning op de wijze waarop het aandeelvermogen in zijn functie kan worden hersteld.

Het Duitse voorbeeld zal ongetwijfeld in Nederland tongen in beroering brengen, waarbij men zich vooral zal moeten beraden over de grootte der coupures, welke bij ons sterk uiteenloopt, hetgeen van invloed kan zijn op de prijs der aandelen.

Ba V - 3b
E 324.212

T.V.V.S., december 1967

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Recipes for Marketeers

Lawrence, R. J. — Als de omzet of de winst daalt, tracht de bedrijfsleiding veelal verandering hierin te brengen door te pogen de produktiemethoden te verbeteren, door te vragen om meer inspanning van de verkoopafdeling en door de reclame-activiteiten te wijzigen. De schrijver vraagt bezinning omtrent de juistheid van bovenstaande gedachte en geeft daarbij enige aanbevelingen.

Niet winstgevendende produkten moeten uit het assortiment genomen worden. Bij de bepaling hiervan lette men goed op de verbijzondering van de indirecte kosten. Sentimentele en andere onzakelijke argumenten mogen niet meewegen in de beslissing een verliesgevend produkt al of niet te handhaven. Nieuwe of gewijzigde produkten eisen een behoorlijk marktonderzoek vooraf; bijv. via een testmarkt.

Ook dient men een schatting te maken van de optimale combinatie van marketing-componenten. Men moet niet, de veel gebruikte, 'beste gok' nemen, maar de alternatieve mogelijkheden naast elkaar zetten en daaruit de meest winstgevendende kiezen. Goed bruikbaar hiervoor is de simulatiemethode, waarbij men de parameters zo goed mogelijk schat.

De verkoopinspanning kan ook onder de loep genomen worden. Een veelgemaakte calculatiefout is, dat men de verkoopkosten per order ziet als een gemiddelde en niet uitgaat van de werkelijk gemaakte kosten. Een verkoopbezoek aan een klant kan echter pas winst-

gevend zijn als de differentiële kosten ervan worden overtroffen door de nettowinst op de afgesloten order.

Tenslotte dient men per rayon op de hoogte te zijn van de maximale bereikbare afzet. Verdere verkoopinspanning in een gebied waarin dit maximum al bijna is bereikt, is vermoedelijk niet zo productief als in een gebiedsdeel waar men nog ver van dit maximum afzit. Absolute afzetcijfers zeggen hieromtrent niets.

Ba VI - 12 *Management To-day - Annual review of management techniques, 1968*
E 641.25

De (on)juiste beloning van ideeën

Goudvis, A. — Uit de jaarlijkse enquêtes van het NIVE, betreffende de beloning van ideeën in bedrijven, is gebleken, dat deze beloning ongeveer 6½% van de totale besparingen in één jaar bedraagt. Na correctie voor belastingen, betekent dit, dat de verhouding tussen de beloning van een idee en de besparing in één jaar voor een bedrijf is als 1 : 7,5. Veronderstellen wij dat het bedrijf gemiddeld vijf jaar profiteert van de wijziging, dan wordt deze verhouding ongeveer 1 : 40.

De schrijver stelt voor de netto-besparingen tussen bedrijf en idee-ontwerper gelijk te verdelen gedurende de gehele toepassingsduur van het idee. Dit steunt op een ethisch gezichtspunt, maar bovendien zal de verhoging van de beloningsvoet de ideeën-stroom vergroten.

Ba VI - 13 *Doelmatig Bedrijfsbeheer, februari 1968*
E 643.01

De controllersfunctie; een samenvatting

Kok, Drs. J. — Dit artikel is een samenvatting van een reeks artikelen over de controllersfunctie; waarbij de auteur tracht tot een synthese te komen van de door verschillende schrijvers weergegeven standpunten.

Ten aanzien van het ontstaan van de controllersfunctie is er een gemeenschappelijke visie, waarbij men als oorzaak ziet de toenemende gecompliceerdheid van het ondernemen en de noodzaak van coördinatie van alle beschikbare informatie. De actie van de controller heeft elementen van planning en control (beheersing), waarbij op verschillende aspecten wordt gewezen.

De functie wordt nog veelal in de administratieve sector geplaatst. De technische ontwikkeling o.a. die der informatieverwerkingstechnieken, brengt echter nieuwe mogelijkheden van beheer en bestuur, waardoor de functie meer in het kader komt van de algemene bedrijfs-economische synthese. Daarbij gaan de gedachten hoe langer hoe meer in de richting van een deelfunctie van de leiding van de onderneming.

Voorts wordt de verhouding tussen controller en accountant en die tussen controller en treasurer bezien. Met betrekking tot de eerste relatie is er een verschil in positie ten opzichte van de interne en de externe accountant. De treasurer moet men zien als de staf-functionaris, die specialist op het gebied van de financiering is.

In de Nederlandse literatuur wordt de controller veelal gezien als de leider van de bedrijfs-economische-administratieve functie. Daartegenover staat de visie, dat hij niet gezien mag worden als supra-administrateur, maar ook bemoeienis met economisch onderzoek, planning en research en informatieverwerking moet hebben, d.w.z. met alle organen, die specifiek op de economie gerichte taken vervullen. De tweede visie ziet de auteur als de juiste, in het kader van de huidige ontwikkeling.

Ba VI - 16 *Maandblad voor Bedrijfsadministratie en -organisatie, dec. 1967*
E 641.223

Introducing Flexibility into Budgeting

Fletcher, W. — Het belang van flexibele begrotingen is, sinds politici invloed uitoefenen op het verloop van de conjunctuur door hun „stop-go tactics”, groter dan ooit. Wil de begroting een controle-instrument zijn, dan moet feedback plaats vinden bij het opmaken van de begroting. De rol van de verschillende hierbij betrokken functionarissen wordt kort aangegeven. In feite moet iedere afdeling een begroting opstellen om de persoonlijke verantwoordelijkheid voor de vitale componenten van de uit deze deelbegrotingen samengesmeedde eind-begroting recht te doen wedervaren. De schrijver wijst op het gebruik van economische barometers. De invloed van te groot optimisme en foute beoordeeling kan zeer doelmatig zichtbaar worden gemaakt d.m.v. een „break-even chart”. Mede i.v.m. de „break-even chart” wordt ingegaan op de verschillende kostencategorieën zoals die zijn te verdelen over vaste, semi-variabele en variabele kosten, waarbij de semi-variabele kosten de meeste aandacht krijgen.

Tenslotte dan de flexibiliteit. Bij het opstellen van een flexibele begroting speelt vooral de verkoopdirecteur een belangrijke rol. Door eliminatie van optimistische en pessimistische beïnvloeding komt iedere afdeling tot zo juist mogelijke schattingen. Daarnaast worden onder- en bovengrenzen bepaald welke de geschatte afwijkingen aangeven. Met uitzondering van die, welke betrekking hebben op de verkoop, verschijnen deze grenzen niet in de eindbegroting. Voor elk verkoopniveau is een schatting gemaakt van de produktiekosten. De onder- en bovengrenzen hiervan worden vermeld in voetnoten. Om een algeheel beeld te krijgen wordt de „break-even chart” gebruikt, welke nu horizontaal punten aangeeft welke liggen binnen de geschatte hoogste en laagste bezetting van de produktie capaciteit, zoals dat bepaald wordt door de verkoopniveaux. De curve gaat uit van één bepaald verkoopniveau daar zij anders geen continu verloop zou hebben. Details, d.w.z. de invloed van hogere en lagere schattingen, worden vastgelegd in tabellen en schalen welke aan de break-even chart zijn toegevoegd.

Ba VI - 18

Certified Accountants Journal, januari 1968

E 642.331.3

An examination of three causes of limitations in present computers applications

Barclay, A. G. — Luca Pacioli, geen boekhouder maar een wiskundige, legde in 1494 de basis voor het mathematische model met behulp waarvan sindsdien, tot voor kort, de accountant voor de bedrijfsleiding de werking van een bedrijf ontsluitte en demonstreerde in kwantitatieve, geldelijke termen. Het gebruik bleef echter beperkt tot een perioden-analyse omdat de problemen van het bijhouden van de dagelijkse veranderingen een meer dynamisch gebruik in de weg stonden. In de computer zag men een middel om deze beperking op te heffen. Naarmate er meer computers worden gebruikt wordt echter het aantal teleurstellingen ook steeds groter. Uit de ongetwijfeld zeer vele oorzaken daarvan analyseert de schrijver er drie:

1. beperktheden in de beslissingen van de topleiding
2. onervarenheid van de systeemontwerpers
3. kinderziekten in de ontwerpen van de machines.

1. De topleiding staart zich vaak blind op de aanschaffings- en afschrijvingskosten van verschillende types hardware, hoewel als regel de software en operating costs belangrijker zijn. 2. Systeemontwerp wordt te vaak gezien als een eenmalige zaak. Dikwijls begint men echter met de automatisering van bepaalde perifere systemen als loon-, debiteuren- en crediteuren-administratie, waarna men om overtolligheden en doublures te vermijden streeft naar integratie van die systemen. Er kunnen daardoor nieuwe gegevens worden geproduceerd waarmee noch de bedrijfsleiding, noch de systeemanalist ervaring hebben; naarmate die ervaring wordt opgedaan blijkt de wenselijkheid van verdere modificaties van het systeem, die na invoering op hun beurt weer nieuwe gezichtspunten kunnen opleveren. 3. In het gebruik komen allerlei wensen naar voren die leiden tot technische wijzigingen in de hardware. Tenzij de fabrikant hier speciaal zorg voor draagt zijn de oude systemen en programma's op de nieuwe machine niet meer bruikbaar. De snelle economische slijtage van de hardware noodzaakt daardoor dikwijls tot grote afschrijvingen op de software, die vaak versluierd zijn omdat e.e.a. is geboekt als „operating costs”.

De schrijver eindigt met de volgende conclusies:

1. Het gebruik van computers omvat twee nieuwe technologieën: computertechniek en informatietechniek.
2. Voor het ontwerpen van effectieve informatiesystemen is veel begrip en actieve deelname nodig van de bedrijfsleiding.
3. Het effect van de keuze van de apparatuur op de kostenontwikkeling kan veel groter zijn dan men aanvankelijk heeft voorzien.

Ba VI - 19

The Accountant's Magazine, december 1967

E 738.4

On line en on line real time, enkele notities

Duyné, U. K. G. — Om enkele misverstanden over de begrippen on-line en on line real time weg te nemen, gaat de auteur in op de problemen, die in deze woorden liggen opgesloten.

Een on-line systeem wordt gedefinieerd als een systeem, waarbij de in te voeren gegevens direct vanaf het bronpunt (d.i. het punt, waar zij ontstaan) op de computer kunnen worden overgebracht. De uitvoergegevens kunnen bij dit systeem direct naar de punten worden gezonden, waar zij nodig zijn. Dit systeem biedt door directe datatransmissie, naast tijd- en kostenvoordelen, een veelheid van toepassingsmogelijkheden. Voor de invoer

van de gegevens dienen diverse elektrische kantoormachines, die worden aangeduid als „terminals”.

Een real time systeem ontvangt de gegevens, bewerkt ze en verschaft de resultaten zo snel, dat de afloop van een proces nog beïnvloed kan worden. Bij een directe toe- en afvoer van de gegevens is sprake van een On Line Real Time systeem (O.L.R.T.). Bij het ontwerpen van O.L.R.T. systemen is vooral de reaktietijd, dat is de tijd nodig voor het systeem om te reageren op een gegeven invoer, van belang. De auteur geeft een aantal configuraties van O.L.R.T. computersystemen. Daarnaast behandelt hij nog andere belangrijke punten, zoals pieken in de verkeersdichtheid, vereiste betrouwbaarheid, gedragslijn bij eventuele storingen in de apparatuur en mogelijkheden van fouten. Voor een meer omvangrijke behandeling wordt naar de door de auteur vermelde literatuur verwezen.

Ba VI - 19
E 641.224.1

Informatie, november 1967

How to control processes

Willis, Ken — In dit artikel breekt de schrijver een lans voor een verdere invoering van de digitale computer ten dienste van het industriële productieproces. Het leiden van deze processen door computers brengt een ontwikkeling binnen het bereik, die volgens de auteur gelijk staat aan een nieuwe industriële revolutie. Hij vindt het een trieste zaak dat van de kant van het bedrijfsleven hiervoor zo weinig enthousiasme bestaat, maar wijdt dit aan een verkeerd begrip ten aanzien van de moeilijkheden en mogelijkheden (bv. kostenbesparing, snellere en nauwkeurigere verwerking) van automatiseren.

Volgens hem bestaat er op dit punt een controverse tussen het oudere leidinggevend personeel en de jongere functionarissen. De eerste groep staat vaak afwijzend tegenover computers met overwegingen als: te ingewikkeld en te duur. Acht zij de invoering toch nodig, dan wordt de verantwoordelijkheid bij voorkeur afgeschoven op de jongere ingenieur, die vaak minder ervaring en zeggenschap heeft. Bovendien is deze vaak niet bereid een zo zware verantwoordelijkheid op zich te nemen.

De oplossing volgens de schrijver is, dat iemand van directieniveau met veel overwicht en een ruime kennis van het produktie-proces de leiding van het project krijgt en dit dan samen met een groep specialisten tot uitvoering brengt.

De succesvolle ervaringen opgedaan in de Wolvercote Paper Mill (dochter onderneming van de Oxford University Press) worden door de schrijver ten voorbeeld gesteld.

Ba VI - 19
E 641.231.2

Management Today, februari 1968

Maschinelle Verfahren zur Optimierung des Einsatzes von Datenverarbeitungsanlagen

Müller, G. en Enders, K. — Om een voor een bepaalde onderneming geschikte elektronische apparatuur voor de verwerking van gegevens te kunnen kiezen, zijn de tot nu toe ontwikkelde methoden ontoereikend. Veelal wordt uitgegaan van schattingen betreffende de eigenschappen, waaraan de apparatuur moet voldoen. Ook t.a.v. het vergelijken van de verschillende merken, die op dit gebied bestaan, blijkt duidelijk de ontoereikendheid van deze methoden. De simulatietechniek is waardevol bij de keuze uit vele alternatieven, die zich op het gebied van de elektronische apparatuur voordoen. Vanzelfsprekend dient men aan het simulatiemodel de voor het bedrijf geldende verhoudingen ten grondslag te leggen. Voor de evaluatie van de resultaten is een voorafgaande analyse van de organisatie der informatieverwerking noodzakelijk. Voor het uitvoeren van een waardevol simulatieproces is het bezit van een zgn. factoren-bibliotheek onontbeerlijk. Deze bibliotheek omvat alle mogelijke gegevens over de op de markt aanwezige hardware en software. Deze gegevens worden naar een aantal door de auteur genoemde gezichtpunten geordend. Vervolgens wordt een uitgebreid overzicht gegeven van de technische afwikkeling van een simulatie-proces.

Het mathematisch simulatie-proces verlicht het nemen van beslissingen door de bedrijfsleiding, omdat op deze wijze een nauwkeurig inzicht wordt verkregen in de lasten, die bij de inschakeling van deze apparatuur op het bedrijf zullen drukken.

Ba VI - 19
E 738.4

Die Wirtschaftsprüfung, februari 1968

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Dr. Wiardi Beckmanstichting over buitenlandse arbeiders

Pabon, Mr. J. W. S. — De schrijver wijdt een kritische bespreking aan het onlangs verschenen rapport van de Dr. Wiardi Beckmanstichting „Werknemers te gast?”. Een

medio 1965 door haar ingestelde commissie heeft de problemen, verband houdende met de tewerkstelling van buitenlandse arbeiders nader onderzocht en richtlijnen geformuleerd over het te voeren overheidsbeleid.

Het artikel begint met het signaleren van een aantal onjuistheden en eenzijdige voorstellingen, voornamelijk betreffende selectie en werving. De conclusie na de gegeven bloemlezing luidt, dat de samenstellers omtrent deze gang van zaken in het buitenland slechts een oppervlakkige kennis bezitten.

Vervolgens worden een aantal uitspraken, suggesties en ideeën in het rapport aan een nadere beschouwing onderworpen. De geuite kritiek op het afwijzingsbeleid bij de selectie wordt weersproken. De argumenten voor niet-officiële werving (buiten de overheden om) worden aangevuld. Voorts toont de auteur misvattingen aan bij de bespreking van het vergunningenbeleid en registratie. Bij de daaruit berekende gemiddelde verblijfsduur worden onbewezen stellingen geponeerd, die sterk in twijfel moeten worden getrokken.

De W.B.S. wenst een meer gecoördineerd beleid van de overheid door instelling van een afzonderlijk commissariaat, dat buiten het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening moet staan, hetgeen volgens de schrijver tot doublures en competentiekwesties moet leiden. Een aantal opmerkingen over de maatschappelijke begeleiding en de behandeling van patiënten besluiten deze kritiek. Het rapport wil aantonen, dat de overheid tegenover de gastarbeiders is tekort geschoten door gebrek aan visie. Het is echter de vraag of het een bijdrage tot verbetering van deze visie heeft gegeven, aldus de auteur.

Ba VII - 1

Sociaal Maandblad Arbeid, december 1967

E 641.212.30

b. BIJZONDERE BEDRIJVEN

IX. VERZEKERING

Problems of Under-insurance

Anoniem — In Engeland zijn ingaande 1 juli 1967 de verzekeringsvoorwaarden voor brand en andere speciale risico's vernieuwd, met dien verstande, dat de uitkering bij schade nu evenredig zal zijn met de verhouding tussen verzekerde- en werkelijke waarde van het betreffende object. Aan deze maatregel doet de gehele verzekeringsmarkt mee, zodat onderverzekering, welke zich in het verleden veel voordeed (o.a. bij kleine ondernemingen), nu een sterk wapen tegen zich vindt.

Voorheen kreeg men bij brand etc. een schade-uitkering ten bedrage van de totale schade, indien de verzekerde waarde van het betrokken object groter of gelijk was aan de schade.

Objecten die buiten de nieuwe maatregel vallen zijn o.a. woonhuizen en de inboedel, omdat hier de verzekeraar bij te lage verzekering het recht heeft de verzekering nietig te verklaren; kerken, omdat deze behoren tot een verzekeringsmarkt voor specialisten; monumenten en historische gebouwen; in aanbouw zijnde werken, omdat deze toch vrijwel nooit te laag verzekerd zijn.

Bij de verzekering van installaties en machines tegen brand en andere speciale risico's pleiten velen, zeer begrijpelijk, voor een „new lamps for old”-clausule.

Een speciaal geval vormen ook de landbouwproducten, omdat prijs en kwaliteit hiervan jaarlijks sterk kunnen variëren. Hiervoor is dan ook een aparte verzekeringsmaatstaf in acht genomen.

Bb IX - 3

The Accountant, 25 november 1967

E 324.24